

DE DOPER

Ik ben gedoopt nog *in* de nacht, waarin ik geboren was, Mijn vader was erbij, denk ik, mijn moeder niet, ik werd ten doop gehouden door een tante die peetmoeder was, en ik werd gedoopt door de pastoor van de parochie.

Zo ging dat toentertijd. De doop van een pasgeboren kind gebeurde zo spoedig mogelijk na de geboorte. Waarom? Om te voorkomen dat de ziel van zo'n kind, mocht het sterven, niet in de hemel zou kunnen komen. Maar – áls het wel mocht sterven, zo vond men toen, zou het toch ook niet naar de hel kunnen; dat was te onredelijk. Dus kwam het dan terecht in het zogenaamde voorgeborchte, de meest bizarre uitvinding die de theologie ooit heeft gemaakt. Dat vond vele eeuwen nadien eindelijk de paus ook, want Johannes Paulus II heeft dat voorgeborchte definitief op een zijspoor gezet en met dank voor bewezen diensten afgevoerd.

Waarom al dat gekrakeel over de kinderdoop? Om maar één reden: de erfzonde. Ook dat was zo'n theologische luchtballon, die eeuwenlang de doop heeft beheerst en getart. Over een erfzonde is geen woord in de bijbel te vinden. De vondst van die erfzonde dateert uit de vierde eeuw en is afkomstig van Augustinus. Sindsdien zitten mensen nog steeds opgescheept met een waanidee over de doop, die een soort toegangskaart voor de kerk was, voorzien van een doortrap en vreeswekkend sirene-geloei: wee je gebeente als je dit niet doet! Dopen gebeurde toen omdat het moest en eigenlijk om geen andere reden.

Van daaruit overstappen naar het echte verhaal over de doop, is geen kleinigheid. Dat echte verhaal hebben wij zojuist gehoord. Er is een man uit Juda, Johannes was zijn naam – dat betekent: God is genadig – die zich al jong terugtrekt in eenzame streken, liever gezegd: in de woestijn. De woestijn – weet je nog? waar de kinderen Israëls veertig jaar doorheen dwaalden, voordat zij het beloofde land binnen mochten trekken.

In die woestijn begon die God-is-genadig te dopen. Dopen was toen een bekend verschijnsel in het Oosten, waar allerlei religies dat ritueel vierden om een nieuw begin aan te duiden. Johannes wil dat ook, en begint die ritus over te nemen.

Hij lokaliseert die ritus in de Jordaan, De Jordaan was de grensrivier in het land Kanaän, de rivier die het volk Israël ooit had moeten oversteken – door het water heen – om in het land te komen. 'Toen het volk op weg ging om door de Jordaan te trekken, gingen de priesters die de ark van het verbond droegen, vóór het volk uit. En zodra zij een voet in het water zetten, bleef het water staan, en trok het volk over de droge bedding het land binnen' (Joz.3). Dààr, uitgerekend dààr, doopt Johannes. Op die beslissende plek van vernieuwing, waar alles begonnen was.

Hij doopt. Dat wil zeggen: mensen komen naar hem toe – 'in grote getale' staat er, met 'massa's', - zij dompelen zich onder in dat water van vernieuwing, en hij doopt hen. Of beter gezegd – ook dat staat er uitdrukkelijk – zij *laten* zich dopen. De doop is geen automatisme dat hij voltrekt, geen initiatief van Johannes. De mensen vragen hem erom, kiezen ervoor, en hij volbrengt, bezegelt hun keuze.

Dat doet hij niet zonder vermaan. Aan al diegenen die komen en hem om de doop vragen, zegt hij tot in details wat die doop betekent. Die doop is – zegt hij meermalen – een bekering. Bekering, dat wil zeggen: ommekeer. Bekering is: verandering van gedrag (Marc.1,15 en 6,12). 'Metanoia' staat er in de Griekse tekst, 180 graden de andere kant op. Een bochtige weg recht maken en een oneffen pas vlak. Johannes is daar zeer gedetailleerd en concreet over: je moet goede vruchten voortbrengen, breken en delen, geen valse voorwendsels doen, niet belust zijn op veel bezit. Je moet, kort gezegd, Thora doen, recht en gerechtigheid, doen wat goed is en wat moet.

Die ommekeer wordt je niet geschonken, die moet worden gedaan. Die is jouw keuze. En die keuze bekrachtig je, bezegel je door je te laten – láten – dopen. Dopen is een handtekening onder een contract: dat wil ik, zo waarlijk helpe mij God almachtig!

Gedoopt willen worden is in het evangelie dus een daad van werkelijkheidszin. Je kent je plaats, je weet en aanvaardt dat je één van de velen bent, één in de rij van al die geslachten, kind-van-kind-van tot in het verre verleden, kwaad uit goed uit kwaad tot erger, in een wereld van ongerechtigheid geboren en getogen.

Maar in die warboel stel je een daad van hoop. Je wilt een doop-tot-bekering. Je wilt een andere weg dan tot nu toe. Of het lukken zal, is een andere vraag, maar je wilt het en je kiest ervoor. Bij God is immers niets onmogelijk. Het verhaal van Johannes is je paspoort dat het kán. Het is niet vergeefs en niet vermetel. De hemel kán open, en er is een stem die zegt: jij bent mijn kind, mijn geliefde.

Want. Op een dag komt er een man uit Galilea op Johannes af en vraagt hem om die doop. Johannes kijkt hem aan en verstart: ik zou door jou gedoopt moeten worden, en jij komt naar mij? Die man zegt: doe maar, ik wil gerechtigheid, zo wordt de tijd vol. En de man buigt zich en Johannes doopt hem.

En dan gebeurt het. Dit is het moment, daarop de eeuwen wentelen. Onmiddellijk nádat deze mens gedoopt is verandert alles. Johannes *ziet*, staat er. Hij ziet. In een oogopslag. Wat? De hemel open, de Geest Gods daalt neer, de stem van de Eeuwige weerklinkt - na al die jaren -, engelen dalen neer, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde is daar, het is begonnen, de nieuwe tijd. Jezus stijgt meteen uit het water, het oude is voorbij, het nieuwe is daar. Johannes, de grootste der mensenkinderen, *ziet* het. De tijd is rijp (Matt.1,14). Het hele verhaal van Jezus' doop is er om iets onbeschrijfelijke te beschrijven; er wordt gezien. Eindelijk. Het is een apocalyps, een openbaring. Het gehele verhaal is geen verslag van een gebeuren; het is een visioen van de toekomst. De Eeuwige breekt door. De hemel zij geprezen: het *is* er.

Ik stel u voor, nu, vandaag, zo kort vóór Kerstmis, naar dat visioen te luisteren en het te 'zien'. Hoort en ziet: het licht breekt door, onstuitbaar. Wacht maar!

j.n.